

**Міністерство освіти і науки України
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут філософії НАН України
Інститут історії України НАН України
Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара**

УКРАЇНА в гуманітарних і соціально-економічних вимірах

**МАТЕРІАЛИ
II Всеукраїнської наукової конференції**

24-25 березня 2017 р.

Частина I

**Міністерство освіти і науки України
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут філософії НАН України
Інститут історії України НАН України
Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара**

УКРАЇНА в гуманітарних і соціально-економічних вимірах

**МАТЕРІАЛИ
II Всеукраїнської наукової конференції**

24-25 березня 2017 р.

Частина I

Дніпро

2017

Редакційна колегія:

Токовенко Олександр Сергійович, д.філос.н., проф., декан факультету суспільних наук і міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Сергєєв Вячеслав Сергійович, д.політ.н., доц., завідувач кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Горбатенко Володимир Павлович, д.політ.н., проф., заступник директора Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України

Касьянов Георгій Володимирович, д.і.н., проф., зав. відділу новітньої історії та політики Інституту історії України НАН України

Пометун Олена Іванівна, д. пед. н., проф. член-кореспондент НАПН України, головний науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти Інституту педагогіки НАПН України.

Хамітов Назіп Віленович, д.філос.н., проф., провідний науковий співробітник відділу філософської антропології Інституту філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України

Крилова Світлана Анатоліївна, д.філос.н., проф., завідувач кафедри філософської антропології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова

Окороков Віктор Броніславович, д.філос.н., проф., завідувач кафедри філософії Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

Висоцький Олександр Юрійович, д.політ.н., проф., професор кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Кривошеїн Віталій Володимирович, д.політ.н., проф., завідувач кафедри соціології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Третяк Олексій Анатолійович, д.політ.н., доц., завідувач кафедри політології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Вершина Вікторія Анатоліївна, к.філос.н., доц., доцент кафедри філософії, заступник декана факультету суспільних наук і міжнародних відносин з наукової роботи Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

Грушецький Богдан Павлович, к.політ.н., доцент кафедри міжнародних відносин Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара.

У 45 Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах. Матеріали II Всеукраїнської наукової конференції. 24-25 березня 2017 р., м.Дніпро. Частина I. / Наук. ред. О.Ю.Висоцький. – Дніпро: СПД «Охотнік», 2017. – 302 с.

У збірник вміщено матеріали Другої Всеукраїнської наукової конференції «Україна в гуманітарних і соціально-економічних вимірах», що присвячені осмисленню проблем сучасної України в соціальному, політичному, історичному, філософському, культурологічному, філологічному, правовому, економічному, педагогічному та інших дискурсах, визначенню дієвих заходів та оптимальних шляхів подолання негативних та кризових явищ у різноманітних сферах української дійсності. Рекомендовано для студентів, аспірантів і викладачів вищих навчальних закладів, науковців.

© Колектив авторів, 2017

© ДНУ ім. Олеся Гончара, 2017

під час їх практичного використання, умінню шукати і знаходити корисні знання, синтезувати їх та створювати нові, а саме головне супроводжувати зростаючу людину в лабіринті кібернетичного простору, у світі нових професій і технологій. Отже, суспільство потребує вчителя, але вчителя нового типу.

У новій українській школі науковими інтересами педагогів стануть: співпраця зі штучним інтелектом, моделювання та розробка комп'ютерних освітніх систем, духовний світ дитини, трикутник партнерства «педагог-учень-батьки» в дистанційному навчанні.

«У зв'язку з цим варто говорити про нову роль учителя – не як єдиного наставника та джерело знань, а як коуча, фасилітатора, тьютора, модератора в індивідуальній освітній траєкторії дитини», а також як психолога, філософа, соціолога тощо.

Тобто Нова українська школа буде базуватися на основах **аксіології (розділу філософії)**, яка є наукою про цінності, ученням про природу духовних, моральних, естетичних та інших цінностей, їх зв'язок між собою, із соціальними, культурними чинниками та особистістю людини, а також на **парадигмі світоглядної освіти як підґрунтя нової ноосферної цивілізації** (сфери розуму, панування людського інтелекту паралельно зі штучним) до якої поступово наближається все людство планети Земля та на яку орієнтують сучасні філософи і науковці серед яких вагоме місце займає український вчений Володимир Іванович Вернадський.

Згідно з вченням В.І.Вернадського, людство стало «найбільшою геологічною силою». А еволюція на нашій планеті визначатиметься передусім людським чинником, тобто мисленням людини. І від того яким воно буде, залежатиме не тільки життя кожного, а й існування самої планети Земля.

У цій думці закладена головна ідея мотивації автора у написанні статті – не бути стороннім і байдужим спостерігачем майбутнього людства до якого ти належиш, а також поділитися своїми роздумами з іншими людьми. За висловом В.І.Вернадського – *«бути корисним для інших своїм мисленням»*. І якщо це так, то я вдячна за розуміння.

«Отримуючи освіту, ми вчимося у минулого, намагаючись відтворити й відновити його: настав час учитись у майбутнього, випереджаючи його ...» (Раджа Рой Сінгх, провідний спеціаліст ЮНЕСКО).

Для цього у кожної людини *«є тільки мить між минулим і майбутнім саме вона називається Життя»* (слова Леоніда Дербеньова з пісні до кінофільму «Земля Саннікова»). Тож використовуйте дуже короткий відтинок часу на користь собі та іншим.

М. С. Семенюк

ЕТИЧНО-СВІТОГЛЯДНА КОНЦЕПЦІЯ КОНКОРДИЗМУ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

Однією з найбільш яскравих, популярних, талановитих і водночас трагічних постатей в історії української філософської культури є постать Володимира Кириловича Винниченка (1880–1951). Його не лише знають як і громадсько-політичного діяча, але й як письменника, публіциста, художника та мислителя.

Професор Манітобського університету Семен Погорілий стверджує, що Володимир Винниченко «не знайшовши в політиці та громадській діяльності відповіді на свої питання, присвятив себе глибокому вивченню філософії, моралі, філософії релігії, етики, естетики та психології». Саме тому, він розширив діапазон власних інтересів, в яких звертався до загальнолюдських, світових, суспільних і філософських проблем. Його світобачення та світорозуміння сконцентрувалися у новій етично-світоглядній концепції – конкордизм (лат. *concordia* – узгодження, згода). Як вважає філософ, це система «будування щастя» на основі великого особистіс-

ного досвіду, а також «найкраща дитина» і «найбільша спадщина (його) життя».

Розглядаючи Винниченкову теорію щастя насамперед слід зазначити, що вона була досить актуальною, адже в той історичний період відбувалися постійні зміни глобального характеру – світові війни, соціальні виклики, розчарування, незадоволеність сучасним тощо. Саме тому Володимир Кирилович доводить, що лише дана система «методів і правил боротьби з нещастям, яке панує над людством протягом величезної частини його історії» є надзвичайно ефективною [2, с. 15; 3, с.178–179].

Так, у романі «Поклади золота» один із героїв розмірковує над тим, що «кожна людина, без винятку, палко бажає собі щастя. Це є всесвітній, універсальний, імперативний закон. Тільки втілення його індивідуальне», адже кожний «бачить своє щастя» по-різному, хтось у багатстві, інший – у владі, третій – у геніальності. Але, як тоді його можна досягнути? На думку мислителя щастя можна досягнути лише тоді, коли людина приділяє всім своїм інтересам (інтелектуальним, культурним та ін.) однакову кількість сил і часу. «Роби так, щоб кожна твоя дія була виявом погодження всіх, або великої більшості головних сил (інстинктів, підінстинктів, розуму, почуття, підсвідомості, волі)» – стверджує В.Винниченко [1,с.105].

Він окреслює щастя як тривалу, стійку радість життя чи стан, коли людина досягає рівноваги та гармонії між різними цінностями – багатством, любов'ю, розумом, славою тощо. Хоча саме володіння цінностями не можна вважати щастям, адже вони є відносними і за конкретних обставин їх значення може кардинально змінитися аж до протилежностей, наприклад «сьогодні – це добро, а завтра – це вже зло».

Прослідковуючи головну ідею твору «Лепрозорій» можна помітити, що саме порушення рівноваги між людиною і природою, як вважає автор приводить до важкої хвороби («непомітної духовної прокази») соціальних та тілесних організмів – дискордизму (лат. discordia – дисбаланс, дисгармонія). Дослідник творчої спадщини філософа Семен Погорілий звертає увагу на те, що яскравими прикладами дискордизму можуть бути «і капіталізм, і фашизм, і комунізм», які і «є певними щаблями планетарної проказельні». Крім того, загальними ознаками проказельні є як мініатюрні хвороби (наркоманія, розпушта), так і масштабні хвороби людства (бунти, війни, революції), що наче «приховані смертельні хвороби знищують людину» та людство.

Для подолання даного стану речей, тобто дискордизму необхідна «головна сутнісна підвалина особистого щастя – відсутність злого, темного всередині себе». Тож, насамперед, людині необхідно перебудувати себе, всеціло оновитися. Це можливо живучи «у злагоді з собою, вічно врівноважувати свої сили, постійно підводячи свій позитивний, моральний і фізичний баланс».

В. Винниченко намагався не лише захистити людину від зла, яке її оточує, але й дисгармонії, розладу, смерті, адже, прагнення бути щасливою є її постійною внутрішньою потребою, смислом її існування, тому немає «більшої, великодушнішої і прекраснішої мети та сенсу існування як окремих людей, так і цілих націй, як творення щастя [2, с. 69–70; 4].

Підводячи підсумки слід зазначити, що філософ не лише систематизує звичні для всіх цінності, але й підводить їх під них власні принципи гармонії та вдосконалення. А, під поняттям «щастя» розуміє стан внутрішньої гармонії, який можна досягти завдяки рівновазі між життєвими цінностями, узгодженості між індивідуальними і колективними сферами людського буття.

Список використаних джерел

1. Винниченко В. Лепрозорій : роман / Володимир Винниченко ; післямова Галини Сиваченко. – К. : Знання, 2011. – 382 с. 2. Петрів О. В. Володимир Винниченко: філософський дискурс. Монографія. – Дрогобич: Вимір, 2007. – 164 с. 3. Погорілий С. Неопубліковані романи Володимира Винниченка. – Нью-Йорк: УВАН у США, 1981. – 212 с. 4. Файзулліна Г. С. Співвідношення конкордизму і дискордизму в вченні В. Винниченка про духовне здоров'я як основу щастя [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.obljustif.gov.ua/wp-content/uploads/2013/08/Dopovid-Fai-zullina.pdf (дата звернення 02.03.2017).